ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ

ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ

ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ

ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ

ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

GRACIOUS

©
Author

Punjabi Galap : Drish Ate Drishti
By
Dr. Harjinder Singh

ISBN : 978-93-80210-25-4
Year : 2021
Price : ₹ 300

Published By
Gracious Books
Office : LIG-13 Phase-1 Urban Estate, Patiala.
SCO : 23 Shalimar Plaza Opp. Punjabi University, Patiala.
Ph-91-175-5017642, 91-175-5007643
graciousbooks@yahoo.co.in
www.graciousbooks.in

International Representative Office
75, Quakers Road, Downend , Bristol.
BS36 1AH. UK

Printed At : DK Fine Art Press, New Delhi

ਤਤਕਰਾ

1.	ਮਾਤ ਲੋਕ : ਪੰਜਾਬੀ ਜੀਵਨ ਯਥਾਰਥ ਦਾ ਗਲਪੀ ਰੂਪਾਂਤਰਣ	1-11
2.	ਅੰਨਦਾਤਾ : ਵਿਭਿੰਨ ਸਰੋਕਾਰ	12-26
3.	ਦਲਿਤ ਔਰਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ	27-43
4.	ਥੁੜ੍ਹੇ-ਟੁੱਟੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੇ ਹੋਣੀ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ: ਊਣੇ	44-60
5.	'ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਜੀ ਰਿਹਾਂ' ਦੇ ਪਾਤਰ: ਵਿਭਿੰਨ ਪਾਸਾਰ	61-71
6.	ਸਿਆਸੀ ਤਿਕੜਮ-ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਬਿਰਤਾਂਤਕਾਰੀ: ਘੋੜ ਦੌੜ ਜਾਰੀ ਹੈ	72-84
7.	'ਸੰਤ ਦਾ ਕਤਲ' ਦੇ ਦਲਿਤ ਸਰੋਕਾਰ	85-97
8.	ਨਿਮਨ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਸੰਕਟਾਂ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ: ਤੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਨਾ ਆਵੀਂ	98-103
9.	ਪੇਂਡੂ ਦਲਿਤ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਜੀਵਨ ਯਥਾਰਥ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ: ਅਜੇ ਆਪਾਂ ਇੰਨੇ ਨਹੀਂ ਮਾੜੇ	104-117
10.	ਮਾਨਵੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤਕ ਪ੍ਰਵਚਨ: ਟੁੱਟੀ ਮਾਲਾ ਦੇ ਮਣਕੇ	118-130
11.	ਦੀਵੇ ਵਾਂਗ ਬਲਦੀ ਅੱਖ: ਪੰਜਾਬੀ ਜੀਵਨ - ਯਥਾਰਥ ਦੀ ਬੇਬਾਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ	131-141

ਗਲਪ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਅਹਿਮ ਜ਼ੁੱਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਲਪ ਨੂੰ ਅਧਿਐਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਨਾ-ਕੇਵਲ ਸਬੰਧਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਕਲਾਤਮਿਕ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਤੇ ਖੇਤਰੀ-ਵਿਲੱਖਣਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮਾਜ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਚਿੰਤਨੀ-ਸਮਝ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਲੋਚਨਾ ਪੁਸਤਕ 'ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ : ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ' ਉਪਰੋਕਤ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਤਮਸਾਤ ਕਰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਗਿਆਰਾਂ ਆਲੋਚਨਾ-ਨਿਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਆਲੋਚਨਾ ਪੁਸਤਕ ਸਮਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਨੁਕਤਾ-ਨਿਗਾਹ ਤੋਂ ਵਾਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਮਝ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਹ ਛੇਵੀਂ ਆਲੋਚਨਾ-ਪੁਸਤਕ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਸਮਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ : ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ (2011), ਲੋਕ ਨਾਥ ਕਾਵਿ : ਸੰਵਾਦ ਤੇ ਸਮੀਖਿਆ (2016), ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ : ਵਿਧਾ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ (2018), ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਉਪ-ਸਭਿਆਚਾਰ : ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਹਾਰ (2019), ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ ਅਤੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਦੇ ਨਾਟਕ : ਤੁਲਨਾਤਮਿਕ ਅਧਿਐਨ (2019) ਜਿਹੀਆਂ ਆਲੋਚਨਾ ਪੁਸਤਕਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਗੌਲਣਯੋਗ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਸਤਕਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਤੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਤਿਬੱਧਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਆਲੋਚਨਾ-ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਆਲੋਚਨਾ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸਿਰਜਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਵੀ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੰਭੀਰ ਆਲੋਚਨਾਤਮਿਕ ਕਾਰਜ ਲਈ ਜਿਥੇ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਕਹਿਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਨਵੀਂ ਆਲੋਚਨਾ ਪੁਸਤਕ 'ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ : ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ' ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਾ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ
ਚੇਅਰ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ
ਪੰਡਿਤ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਉਪਾਧਿਆਇ ਚੇਅਰ
ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕੇਂਦਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ
ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ (ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼)

GRACIOUS BOOKS

ISBN 978-93-80210-25-4
9789380210254
₹ 300